

(B): برخه د میوې د باغ احیا کول

لومړۍ لوست: د مغز لرونکو او میوه جاتو د محصولاتو لپاره د خاوری ضرورتونه یا اړتیاوی او د خاوری مشخصات یا ځانګړتیاوی.

اصطلاح گانی

Mineral matter ► مترالی مواد یا

(غیر عضوی مواد)

Organic matter ► عضوی مواد

Pore spaces ► خالی یا تشن سوری

Tilth ► د کنست لاندی حمکه

Hygroscopic water ► هایگر وسکوپی

او به

Soil aeration ► د خاوری تهويه کول

I. خاوره د Ҳمکي د پورتى پوخ يا قشر يوه طبقه ده چي له مختلفو منابعو يا زيرمو څخه يو تركيب برابوري. دا منابع د نباتاتو او حيواناتو يا څارويو نمو يا ودي ته اجازه ورکوي.

A. اکسیجن- د ریینی د لازمي یا ارینې نمو لپاره یو ضروري یا ارین توکى دى.

B . حرارت درجه - خاوره له لمر څخه حرارت یا تودو خه جذبوی. او همدارنگه حرارت اتموسفير ته خوشی کوي. او د حرارت یا تودو خي دا درجه د نبات د نمو او جوانی و هلو لپاره رضایت بخښونکی ده.

C. آوبه - د نباتاتو د نمو یا ودی لپاره له هغې څخه استفاده کېږي

D. کاربن - د عضوي موادو په شکل سره په خاوره کي ورڅه استفاده کېږي.

E. د منرالونو په شکل سره تامين کېږي. او د نایتروجن په شکل سره تجزيه کېږي او د بیا څل لپاره د موادو د پوسیده کيدو پواسطه بيرته خاوری ته گرځي.

- II. خاوره له څلورو عمده یا لویو برخو څخه ترکیب یا جوره شوی ده. دا څلور برخی عبارت دي له منرالي یا معدني موادو، عضوي موادو، هوا او او بو څخه له دي څخه علاوه په خاوره کي یو زيات شمير ژوندي موجودات هم شتون لري لکه باکتریا، د حشراتو لارواکاني، د ټمکي چینجيان او فنگسونه.
- خاوری شاید چې له یوی منطقې څخه تر بلې منطقې پوري فرق وکړي مګر اکثریت له هغوي څخه به دي اساسی یا بنسټیزو برخو باندی شاملې وي .

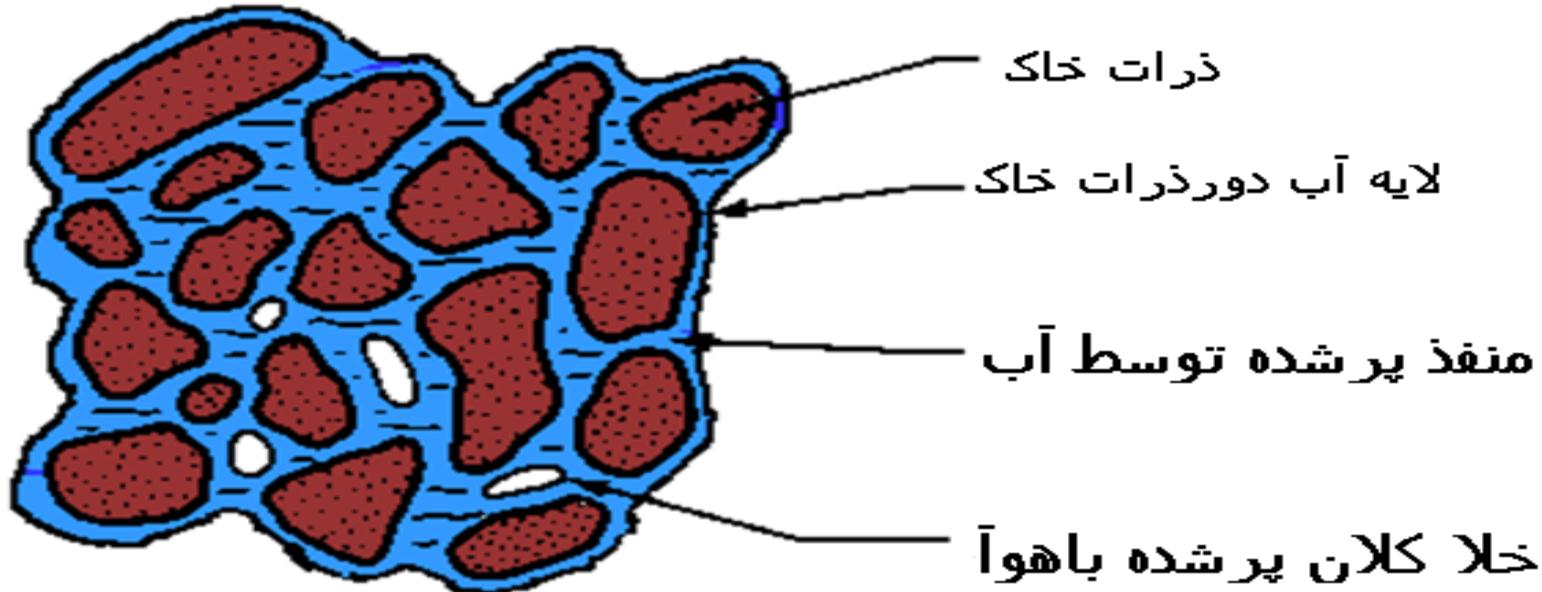
جاډه برخه (50% د خاوری جم) د منرالي یا معدني مواد او عضوي موادو پواسطه اشغال شوي ځای مجسم کوي.

منرالي یا معدني مواد چي تقریباً ۴۵ **Mineral matter** فیصده په خاوره کي حساب شوي دی تر کومه حده چي تجزيه شوي دی تیکي دي. شګه، لجن(لای) یا سلیت او د کلي یا رس خاوره په خاوره کي پیدا کیږي. د دوي اندازه هم د خاوری په مختلفو نوعو کي فرق کوي. د شګي اندازه، سلیت او کلي او همدارنګه د خاوری نوانايي یا قدرت د او به د ساتني او غذائي (منرالي) موادو د تهيه کولو لپاره تعینوي.

۷. Organic matter چي تقریباً 5 په عضوی مواد دی ترکومه حده چي تجزیه شوي

خاوره کي اټکل شوي دي ترکومه حده چي تجزیه شوي نباتات او حيواني مواد دي. د عضوی موادو زیاتره برخه د نباتاتو له پانو، ریبنو او ساقو څخه عبارت دي. عضوی مواد د خاوری د تیاره رنگ سبب کېږي. عضوی مواد د خاوری په حاصل ورکولو کي مرسته او کومک کوي او همدارنګه په خاوره کي د اوپو د ساتني او تهوي په اصلاح کي مرسته کوي.

د هو / سوری (50% د خاوری حجم تشكیلوي) هغه خلاوی یا تشي په گوته کوي چي د هو او او بوا پواسطه اشغال شوي دي. او په خاوره کي د هو او او بوا په منج کي یو ثابت نوسان ليدل کيرنی .

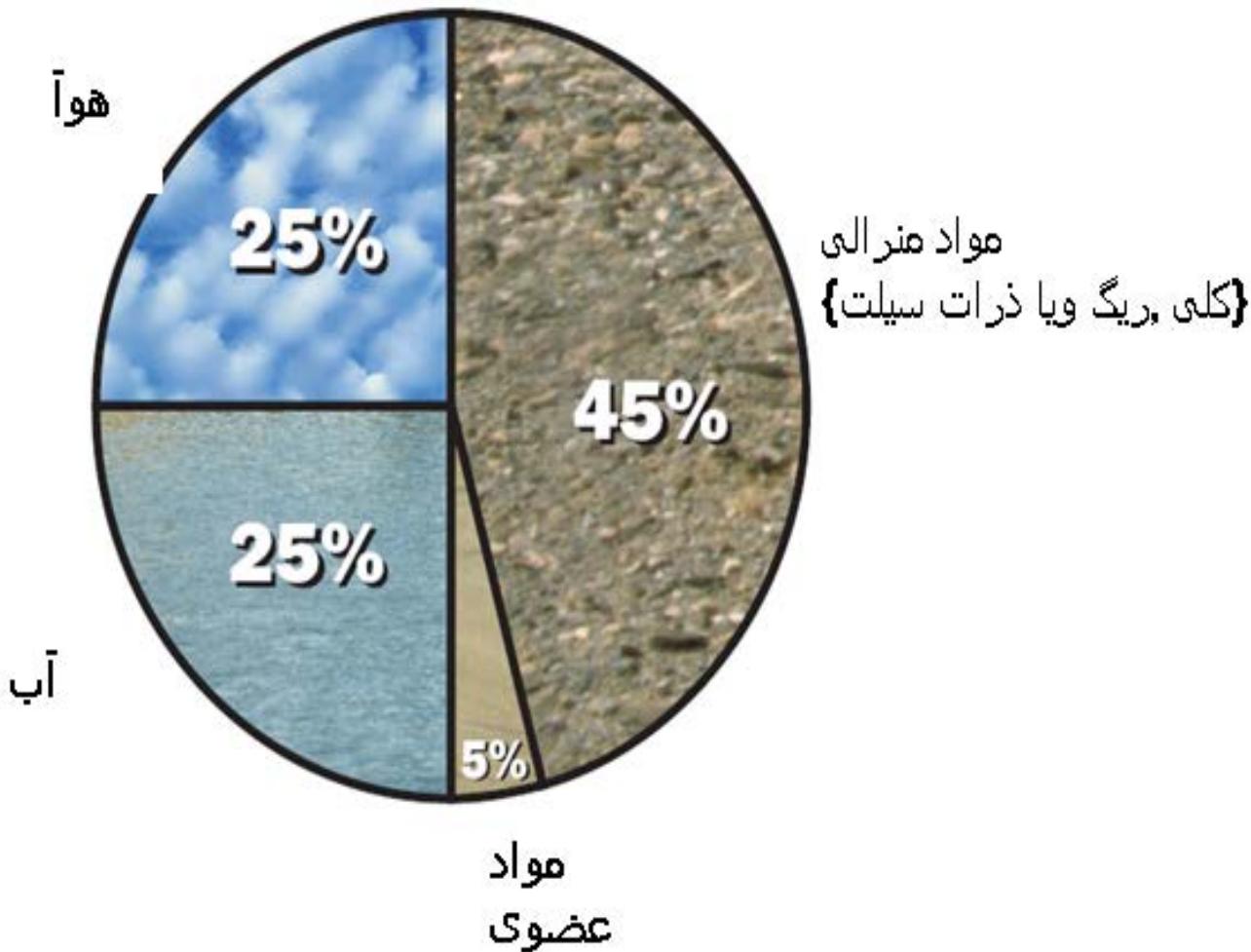
نمودار تصویری رابطه میان جامدات، مایعات و هوآ در خاک

1. هوا که تقریباً ۲۵% خاک را شامل میباشد یک حصه از

منف ۱. هوا چی تقریباً ۲۵ فیصده په خاوره کی شامله ده د خاوری د سوریو
څخه یوه برخه ده. هرکله چی خاوره لمده وي نو د هوا اندازه به په کی کمه
وي او هرکله چی خاوره وچه وي نو د هوا اندازه به په هغې کی زیاته وي. او
یو ثابت نوسان به د هوا او اوبو په اندازه کی په خاوره کی لیدل کیري.

2. او به چی تقریباً ۲۵ فیصده دخاوری د ټول حجم څخه تشکیلوی هم په خاوره کی
د سوریو د خلا یوه برخه ده. هرکله چی باران کیري نو او به په خاوره کی
داخلیزی او یا هم د خاوری په پورتني سطحه باندې جریان کوي. ذ های
خاک میباشد. وقتی خاک ها تر باشد مقدار هوا کم
خواهد بود و وقتی خاک ها خشک باشد مقدار هوا در ان
بیشتر خواهد بود . و یک نوسان ثابت در مقدار هوا و آب
در خاک دیده میشود.

تركيب متوسط خاک

▪ په دیر زیات شمیر سره موجودات کولی شو چي په خاوره کي پیدا کړو.

A. د هغه موجودات نوعي چي په خاوره کي شتون لري په لاندي ډول سره ورڅه یادونه کولی شو:

د حمکي چینجیان

حشرات

باکتریا

فنجی یا فنگسونه

نور ژوندی موجودات

B. بکتریا او فنجی په خاوره کي يو دیر اساسی او بنستیز رول لري دوي عضوي مواد تجزيه کوي او په دي دول سرهر غذايي مواد تهيه او برابروي.

C. حمکني چيجيان، ميريان، خرچنگونه، مزي او نور ژوندي موجودات کښت او خاورې ته بهبود وربخښي.
چي په اسانۍ سره په هغې باندي کار وکړل شي. دا موجودات په خاوره کي لکه د تونلونو په شانته سورې وباسې چي د نم ويستلو سبب کېږي او د هوا تبادله په هغې کي په بنه دول سره سرته رسپېزې..

IV. نباتات د څلورو اساسي یا بنستيزو ضرورياتو د تهيه کولو لپاره په خاوره باندي اتكا لري.

لنگر اچول - خاوره د محکم کولو یا کلکولو لپاره عمل کوي.
لکه څرنګه چي ریبني د خاورې په هر لوری کي نمو یا وده کوي.

اوبه خاوره تقریباً تولی هغه او به چي د نباتاتو پواسطه تر استفادې لاندې نیول کېږي تهیه کوي. او به د نباتاتو د ریبنو پواسطه جذبېږي.

C. اکسیجن تقریباً تول ژوندی موجودات اکسیجن ته ضرورت یا ارتیا لري. نباتات د فوتوسنتریزیس یا ضیایی ترکیب په عملیه کي اکسیجن خوشی کوي ولی د تنفس په جریان کي اکسیجن تنفس کوي او په مصرف یي رسوي. د حمکي په پورتنی حصه یا برخه کي نبات په کافي اندازي سره اکسیجن تهیه کوي اگر چي د حمکي لاندي حصه یا برخه(ریبنه) په کمي اندازي سره اکسیجن تر استفاده لاندي نيسی. او دا ضرورت یا ارتیا د خاوری د بني تهیوی لپاره زیاتوی. چي د خاوری د هوار او اتموسفیر د تبادلی ، د نباتاتو د ریبنو لپاره د کافي اکسیجن د ساتنی لپاره وي .

D. معدني مواد له دې جملې څخه ۱۶ اساسی عناصر چي د نباتاتو د نمو لپاره مهمي دي چي ۱۳ يې له خاورې څخه په لاس راوړي.
د ریښو ویښته ډوله ساختمانونه د خاورې معدني مواد چي په او بو کي منحل شوي وي جذبوې.

V. د مغز لرونکو او میوو تولی وني د نمو په خاطر ورته شرایطو ته اړتیا او ضرورت لري. د مثال یا بیلګي په توګه غرنى سنبل(د میوی یوه نوعه ده چي په جنوبی امریکا کي پیداکړي) شاید په هغو خاورو کي چي ستروس وني تقویه کوي بنه او غوره نمو ونه کړي.

- ▶ د کامیابه او موفق باغ خاوری شاید د شگی له حدودو څخه ترد کلی تر نوعو پوري په بر کي ونیسي.
- ▶ د رطوبت د ساتني په خاطر هیومس(نباتي او حیوانی پوسیده شوي مواد) ته په زیاتي اندازی سره ضرورت لري.
- ▶ له وچو او وینځل شوو خاورو څخه چي د یوی مشخصې طبقي لرونکي د سطحي خاوری او لاندي خاوری په منځ کي وي ځان وساتئ.

ناکونه

a. لر څه تیزابی خاورو ته
ترجمح ورکوي

b. د لر څه نم ويستني په
وراندي زيات مناسب دي، مګر
د وچوالی کمه توانيي يا قدرت
لري.

c. مطلوبه يا غوبنټل شوي خاوره
'، ژوره خاوره ده چي د لوم
خاوري څخه غني وي د سپکو
او درنو خاورو د محل په منځ
کي.

.انار.

- a. انار په بنه او غوره نم
ویستل شوو خاوره کي بنه
پايله يا نتيجه ورکوي.
- b . همدارنگه په آهکي خاوره
يا لوم تيزابي خاوره کي او هم
په مиде شوو تيگو کي کامياب
دي.

شفتالو

د خاوری په پراخه محدوده کي
بنه او په زره پوري نمو
لري.

b. ژوری خاوری د لوم
شگلنو خاورو څخه تر د
شگلنو لوم کلي خاورو
پوري په جورښت کي ورته
ترجیح ورکول کېږي.

c. د شفتالو وني کمو نم
ویستل شوو خاورو سره
دیر زیات حساسیت لري.

گیلاس

- ▶ حاصل ورکونکو خاورو ته مایل دی او ډیر عضوي مواد به ډير بنه او غوره وي.
- ▶ لمبل يا رطوبت خوبنونکي دیولي بنه نم ويستل شوي خاوره ورته اشت کولی.

- ▶ لبېي تىزابىي خاورى او بىنه نم وىستىل شوي خاورو تە ترجىح او غورە والى ورکوي.
- ▶ د مختلفو نوعو له مخى، آلوجه كولى شي چى پە درندو خاورو كى او يا هم د لوم پە سېكۈ خاورو كى كېنىت كېل شي.

زردآلو

- ▶ له ٦ څخه تر ٧ پوري پي ايج pH ته ترجيح ورکوي.
- ▶ بنه نم ويستل شوو لوم خاورى ته کم ترکمه تر ١،٥ مترو ژورووالی پوري ضرورت يا اړتیا لري.

توت

- ▶ گرمه خاوره، بنه نم ویستل شوی خاوره او تقریباً لوم خاوری نه
ترجیح ورکوی.
- ▶ تردیره حده پوري د وچکالی په وراندی مقاومت لري مګر د وچې
آب هو

بادام او د مغز لرونکو میوو نوري وني

- ▶ د مغز لرونکو میوو مختلفي وني مختلفو خاورو ته ارتيا يا ضرورت لري او په بنه نم ويستل شوو منطقو کي او لوړو منطقو کي رشد او لوړه نمو لري .
- ▶ له دي ونو څخه ديری يې سپکو خاورو ته ارتيا لري ددي لپاره چي دوي د اصلې ژورو رينسو لرونکي دي او دا رينسي دي ته ارتيا لفري ترڅو چي د اوږدو غوره منبع يا زيرمي ته ورسپري.

B وړي میوی a. انګور

- ▶ د خاورې مساعد حالت د ریبنو د رشد او نمو لپاره شامل دي په بنې تهويه، آزاد او نرم ترکیب، مناسب حاصل ورکونی او سطحي او داخلی بنې نم ويستني باندي.
- ▶ د خاورې مناسب نم ويستل ډیر مهم او غوره دي.
- ▶ تراکمي خاورې د ریبنو د رشد او نمو څخه مخنيوی کوي او د محصول یا حاصل له ضایعاتو سره مرسته کوي د تاکونو پایینت یا بقا محدودوي.

2 بوتی لرونکی میوی (حُمکنی توتان ، تور توتان)

- اگر چې لمدو یا مرطوبو خاورو ته اړتیا یا ضرورت لري
ولی د خاوری پیر نم ويستل مهم او غوره دي. ▶
- شګلنہ د لوم خاوری او د لوم خاوری مطلوبی او غوبنتل
شوی خاوری دي مګر درندې خاوری مطلوبی او غوبنتل
شوی نه دي. ▶
- د عضوي مادي په بنه ډول سره تهیه کول او ژوري بنه نم
ويستل شوي خاوری پیري مهمي دي. ▶

خلاصه یا لنديز

- .1 دا روښانه کول چې په څه ډول سره د خاوری منابع یا زیرمي د ژوندانه په تامين کولو کي مرسته او کومک کوي.
- .2 د خاوری د محتوياتو توضیح او روښانه کول .
- .3 د خاوری د بیولوژیکی خصوصیاتو یا ھانگرتیاوو تشریح کول.
- .4 له خاوری څخه د نبات د استفاده کولو د څلورو طریقو تشریح کول
- .5 دمغز لرونکو میوو او میوه جاتو د محصولاتو لپاره د خاوری د اړیتاوو تشریح او روښانه کول .